

**Askerî ve mülkî tekaüt kanununun 53 üncü maddesinin
I inci fıkrasının tadili hakkında 1/328 numaralı kanun
lâyihası ve Millî Müdafaa, Maliye ve Bütçe encümenleri
mazbataları**

T. C.

Başvekâlet

2/V/1932

Muamelât müdürlüğü

Sayı: 6/1113

B. M. M. Yüksek Reisliğine

1683 numaralı askerî, mülkî tekaüt kanununun 53 üncü maddesinin birinci fıkrasının tadili hakkında Maliye vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 1/5/1932 tarihli iştirakında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte takdim olunmuştur.

Muktazasının ifasına müsaade buyurulmasını rica ederim efendim.

Başvekâlet vekili

Dr. Refik

Esbabı mucibe lâyihası

1683 numaralı askerî ve mülkî tekaüt kanununun 53 üncü maddesinin birinci fıkrasında:

A : Muhilli haysiyet ve namus bir cürüm ile,

B : Alelîtlak ağır hapis ile,

C : Üç sene veya daha ziyade hapis ile,

D : Müebbeden hizmeti ammeden mahrumiyet cezası ile,

E : Sürgün cezalarını istilzam eden bir fiil ile,

F : Vazifesinden dolayı altı aydan fazla hapis ile mahkûm olan memur ve mütekaütlerin tekaüt hak ve maaşlarının sakıt olacağı gösterilmiştir. Buna mukabil tekaüt kanunundan sonra meriyete konulan 1632 numaralı askerî ceza kanununun otuzuncu maddesinde tekaüt hakkının sukutunu icap ettiren ahval,

A : Ceza kanunları mucibince ölüm cezası ve ağır hapis,

B : Hırsızlık, emniyeti suiistimal, sahtekârlık, dolandırıcılık, yalan yere şahitlik, yalan yere yemin, cürüm tasvii, iftira, irtikâp, irtişa ve ihtilâs cürümlerinden birile altı aydan fazla hapis,

C : Beş seneden ziyade hapis cezası ile birlikte tart cezası hükmolunduğu takdirde,

D : Asgarî haddi bir seneden aşağı olmayan hapis cezalarını mucip suçlarla mükerreren mahkûmiyet neticesi tart cezası verildiği haller olarak gösterilmiştir.

Her iki kanunun, tekaüt hakkının sukutunu ve tahsis edilmiş olan tekaüt maaşının kesilmesini emrettiği ahval başka başka ve binaenaleyh bu vaziyeti zabıt ve askerî memurların vaziyetine nazaran daha ağır bulunmaktadır. Tekâüt hakkının iskatı noktasından zabıt ve askerî memurlarla mülkî memurların ayrı ayrı ahkâma tâbi bulunması ve bilhassa bu ayrı ahkâmın birinin leh, diğerrinin aleyhine bir netice hâsıl etmesi adalet ve hakkaniyete muvafık olamayacağı ve askerî ceza kanunu tekaüt kanunundan sonra meriyete vaz edilmiş olmak itibarile tekaüt kanununun tekaüt hakkının iskatına müteallik hükümlerinin de askerî ceza kanununa kabul edilen hükümlerine uygun

olacak surette tadilile her iki kanun hükümlerinin yekdiğerile telifi ve mevcut ayrıldığı bu suretle izalesi muvafık görülmüş ve merbut kanun lâyhıası bu esası temin için tanzim olunmuştur.

Milli Müdafaa encümeni mazbatası

T. B. M. M.

M. M. encümeni

Karar No. 32

Esas No. 1/328

18/V/1932

Yüksek Reisliğe

1683 numaralı askerî ve mülki tekaüt kanununun 53 üncü maddesinin birinci fıkrasının tadiline dair Maliye vekâletince hazırlanan kanun lâyhıası maliye vekili bey ile M. M. vekâletinin mahsus memuru beraber olduğu halde müzakere edildi:

Lâyhıaya merbut esbabı mucibe mazbatasında yazılı mütalea ve mülâhazalara iştirak eden encümenimizin kanun lâyhıasının aynen kabulüne karar verdiği arz olunur.

M. M. En. Reisi	M. M.	Kâtip	Aza	Âza	Aza
Giresun	Kars	Diyarbakır	Malatya	Tokat	Gümüşane
Hsan	Muhittin	Kâzım	Nedim	B. Lûtfi	Şevket
Aza	Aza	Aza	Aza	Aza	Aza
Kırşehir	Ordu	Tokat	Balıkesir	Elâziz	Cebelibereket
L. Müfîf	Recai	Hüsnü	Enver	Ahmet Saffet	Naci

Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Maliye encümeni

Karar No. 68

Esas No. 1/328

VI 1932

Yüksek Reisliğe

1683 numaralı askerî ve mülki tekaüt kanununun 53 üncü maddesinin 1 inci fıkrasının tadili hakkında Başvekâletin 6/1113 numaralı ve 2 mayıs 1932 tarihli tezkeresiyle gönderilip encümenimize havale buyurulan kanun lâyhıası ve esbabı mucibe mazbatasile Milli Müdafaa encümeninin bu bapta-ki mazbatası maliye vekili beyefendi hazır oluğu halde mütalea ve müzakere olundu.

Mezkûr 1683 numaralı tekaüt kanununun 53 üncü maddesile 1632 numaralı askerî ceza kanununun 30 uncu maddesinin tekaüt hak ve maaşının sukutunu emrettiği ahyal başka başka olup mülki memurlara taallük eden hükmün, zabıt ve askerî memurların vaziyetine nazaran daha ağır olmasına ve askerî ceza kanununun tekaüt kanunundan sonra meriyete geçmiş bulunmasına mebni tekaüt hakkının sukutunu ve maaşının da katmı mucib hükümlerin askerî ceza kanununa göre tadili ve bu suretle her iki hakkın da bu hususta aynı hükümlere tâbi tutulması maksadile mezkûr lâyhıanın ilzar edildiği anlaşılmıştır.

Filhakika zabıt ve askerî memurlarla mülki memurlar hakkında, tekaüt hak ve maaşının iskati eibetinden, ayrı ayrı hükümler tatbik edilmesi ve bahusus bu ayrı ahkâmın zabıt ve askerî memurların binnisbe lehinde ve mülki memurların da aleyhinde bir netice hâsıl edecek şekilde bulunması muvafık görülmediğine ve esasen her iki hakkın bu hususta aynı hükme tâbi olmaları nuamelenin vahdet ve muadelet noktasından temini cereyanı itibarile dahi doğru olacağı gibi mezkûr 1683 numaralı tekaüt kanununun 53 üncü maddesinde tekaüt hak ve maaşının sukutu için tadat edilen mahkûmiyetler meyanındaki (muhilli haysiyet ve namus bir cürüm ile) ibaresinin tazammun ettiği

mutlakiyet ve müphemiyetin tatbik sahasında tevhit etmek ihtimali olan tereddüt ve müşküllerin, mezkûr kanun lâyihasında bu gibi hususların tadadı bir surette ve vazih ve muayyen bir şekilde gösterilmekte olmasiyle de bertaraf edilmiş olacağına ve bu suretle 1683 numaralı tekaüt kanununun 53 üncü maddesinin eiheti askeriye ve mülkiyeye teşmilinin faidelerine binaen Millî Müdafaa encümenince muvafık görünen mezkûr kanun lâyihası bazı ibare tashihi suretile encümenimize de kabul edilmiştir.

Havalesi mucibince Bütçe encümenine tevdi kılınmak üzere Yüksek Reisliğe arz olunur.

Maliye En. Rs. Na.	M. M.	Kâtip	Aza	Aza	Aza
Bayazıt	Bayazıt	İstanbul	Konya	İzmir	Malatya
<i>Ihsan</i>	<i>Ihsan</i>	<i>M. Ziya</i>	<i>Refik</i>	<i>Kâmil</i>	<i>M. Nedim</i>
Aza	Aza	Aza	Aza	Aza	Aza
Kütahya	Aydın	Diyarbakır	İçel		
<i>Ömer</i>	<i>Adnan</i>	<i>Zülfü</i>	<i>Emin</i>		

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe encümeni

Muzbata No. 18

Esas No. 1/328

22 - XI - 1932

Yüksek Reisliğe

1683 numaralı askerî ve mülkî tekaüt kanununun 53 üncü maddesinin birinci fıkrasının tadili hakkında Maliye vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 1 - V - 1932 tarihli iğtimasında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası ve esbabı mucibesinin gönderildiğine dair Başvekâletin 2 mayıs 1932 tarih ve 6/1113 numaralı tezkeresile Millî Müdafaa ve Maliye encümenlerinin bu lâyiha hakkındaki mütalea ve tadilatı ve esbabı mucibeleri encümenimize havale buyurulmuş olduğundan tetkik ve müzakere olundu.

Lâyihanın ihzar ve teklifinde amil olan sebepler şunlardır:

1683 numaralı askerî ve mülkî tekaüt kanununun 53 üncü maddesinin birinci fıkrasında « muhilli haysiyet ve namus bir suç ile ve alehtlak ağır hapis ve üç sene veya daha ziyade hapis ve müebbeden hizmeti ammeden mahrumiyet ve sürgün cezalarını istilzam eden bir fiil veya vazifeden dolayı altı aydan fazla hapis ile mahkûm olan memur veya mütekaatlerin tekaüt hak ve maaşları sakıt olur..... » denilmektedir.

1632 numaralı askerî ceza kanununun otuzuncu maddesinde ise aşağıda yazılı hallerde tart cezası her halde hükmolunur:

A : 1 - Ceza kanunları mucibince ölüm cezası ve ağır hapis cezalarına mahkûmiyet halinde,

2 - Hırsızlık, emniyeti sulüstimal, sahtekârlık, dolandırıcılık, yalan yere şahitlik, yalan yere yemin, cürüm tasnii, iftira, irtikâp, irtişa ve ihtilâs cürümlerinden birile altı aydan fazla hapis cezasına mahkûmiyet halinde,

B : Aşağıdaki hallerde tart cezası hükmolunabilir:

1 - Beş seneden ziyade hapis cezası ile beraber,

2 - Asgarî haddi bir seneden aşağı olmayan hapis cezalarını mucip suçlarla mükerreren mahkûmiyet halinde,

Bu kanunun, tart cezasının istilzam eylediği neticeleri sayan otuz birinci maddesinin A fıkrasında da « askerî rütbe ve unvan ve memuriyetlerin ve hizmet esnasında kazanılmış olan tekaüt vesair hakların kaybedilmesini » denilmekte ve tekaüt hak ve maaşının sukutunu tarda muallâk ve binaen aleyh tardı müstelzim hallerin hudüsuna tâbi bulundurulmaktadır.

İki kanunun tekaüt hak ve maaşının sukutunu icap ettiren hükümleri arasındaki büyük farklar

zâhirdir. Diğer taraftan,

Askerî ve mülkî tekaüt kanununun numarası 1683, neşir tarihi 11 Haziran 1930; askerî ceza kanununun numarası 1632, neşir tarihi 15 Haziran 1930 dur. Bundan başka bu kanunun 194 üncü maddesi neşir tarihinden dört ay sonra muteber olacağını âmirir.

Askerî ve mülkî tekaüt kanunu umumî bir kanun, askerî ceza kanunu ise, hususî bir kanundur.

İşte bu girift vaziyetlerden dolayı Maliye ve Millî Müdafaa vekâletleri arasında tehdüd eden noktaî nazar farklarını bertaraf etmek ve daha mühim bir sebep olarak ta bütün Devlet memurlarına askerî ve mülkî tekaüt kanununda yazılı hususî ahkâmdan mütevellit farklarla bu kanun ile seyyan bir surette bahşedilmiş olan tekaüt hak ve maaşınısukutunu istilzam eden suç ve cezalar arasında mevcut çok bariz farkları izale etmek üzere alâkadarların lehine olan askerî ceza kanununun hükümlerini mülkî memurlara da teşmil eden bu tadil lâyihası ihzar ve teklif edilmiştir.

Memurların lehine olan bu teklifi Millî Müdafaa ve Maliye encümenleri aynen veya ifadeye ait cüz'î tadilâtla kabul etmişlerdir.

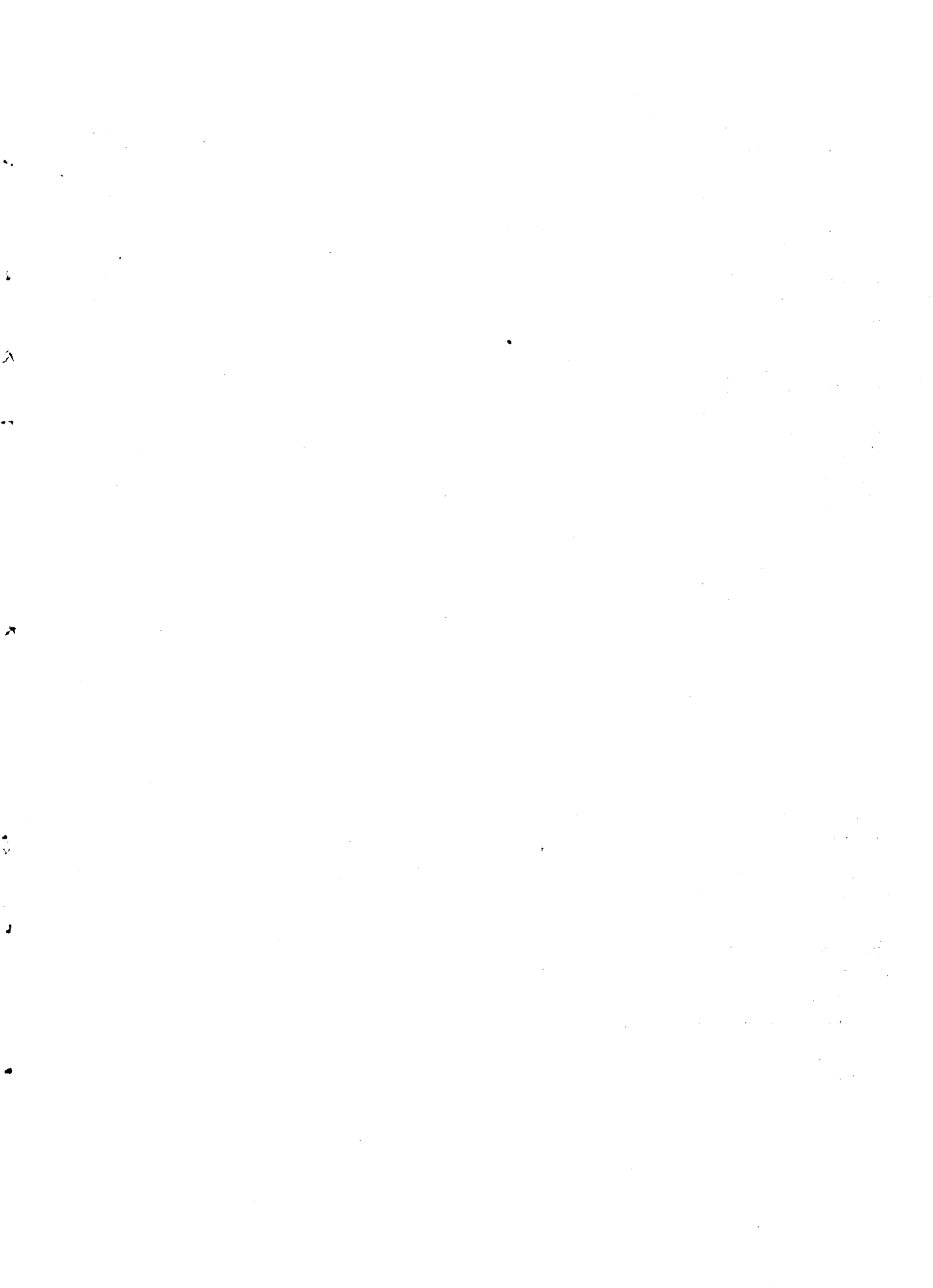
Encümenimiz dahi tekaüt hak ve maaşının Devlet teşkilâtında mesbuk bir hizmet mukabili bulunmasını bu itibarla hizmet sahiplerinin evlât ve taallûkatını da alâkadar eylemesi dolayısıyla bu hakkın ıskatında amil olacak esbabın tayininde alâkadarlar lehine bir genişlik bahşeyebileceği mevzuun mahiyeti hususîyesine daha uygun telâkki ve bu itibarla teklifi heyeti umumîyesi ve hututu esasîyesi itibarile kabul eylemiştir.

Encümenimiz, lâyihamın birinci maddesindeki (altı aydan fazla hapis cezası) ifadesini haddi asgariyi de lâyihadaki hükmün şümulü dahiline almak üzere (altı ay ve daha fazla hapis cezası) ifadesile tebdil eylemiştir. Bundan başka encümenimiz, fevkalâde şerait ve ahval dahilinde tehdüd edip Divanî Âlî ve İstiklâl mahkemeleri gibi fevkalâde mahkemelerin hükümlerile cezalandırılmış olan suçlar erbabının vaziyetlerinde adi cürümlerden dolayı mahkûm olanların vaziyetlerine nazaran bir hususiyet görmüştür. Fazla olarak bu şerait dahilinde tehdüd etmiş olan ahvalden de hayli uzaklaşmış bulunmaktayız. Bu itibarla fevkalâde mahkemeler tarafından şimdiye kadar mahkûm edilmiş bulunan zevatı tekaüt hak ve maaşlarından mahrum bırakmağı muvafık bulmamıştır.

Bu maksatla 1683 numaralı tekaüt kanununa 8 inci madde olarak zeylen ilâvesini arz ve teklif eylediğimiz madde lâyihaya ilâve edilmiştir.

Müstaeelen müzakeresi ricâsile Umumî Heyetin tasvibine arz olunur.

Reis	Reis V.	M. M.			
Gümüşane	Konya	Konya	Afyon Karahisar	Aksaray	Erzurum
<i>H. Fehmi</i>	<i>K. Hüsnü</i>	<i>K. Zaim</i>	<i>Ali</i>	<i>A. Süreyya</i>	<i>Aziz</i>
Erzurum	Giresun	Isparta	Kayseri	Manisa	Yozgat
<i>Âsım</i>	<i>Kâzım</i>	<i>Mükerrem</i>	<i>A. Hülmî</i>	<i>M. Turgut</i>	<i>S. Sırrı</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

1683 numaralı askerî ve mülkî tekaüt kanununun
53 üncü maddesinin 1 inci fıkrasının tadili
hakkında kanun

MADDE 1 — 1683 numaralı askerî ve mülkî tekaüt kanununun 53 üncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir:

(Aleltlak ağır hapis cezasına veya hırsızlık, emniyeti suiistimal, sahtekârlık, dolandırıcılık, yalan yere şahadet, yalan yere yemin, cürüm tasnii, iftira, irtikâp, irtişa ve ihtilâs cürümlerinden birile altı aydan fazla hapis cezasına veya aleltlak beş seneden ziyade hapis cezasına veya asgarî haddi bir seneden aşağı olmayan hapis cezalarını mucip cürümlerle mükerreren mahkûm olan memur veya mütekaitletin tekaüt hak ve maaşları sakıt olur).

MALİYE ENCÜMENİNİN TADİLİ

1683 numaralı askerî ve mülkî tekaüt kanununun
53 üncü maddesinin 1 inci fıkrasının
tadili hakkında kanun

BİRİNCİ MADDE — 1683 numaralı askerî ve mülkî tekaüt kanununun 53 üncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir:

Aleltlak ağır hapis cezası veya hırsızlık, emniyeti suiistimal, sahtekârlık, dolandırıcılık, yalan yere şahadet, yalan yere yemin, cürüm tasnii, iftira, irtikâp, irtişa ve ihtilâs cürümlerinin birinden dolayı altı aydan fazla hapis cezası veya aleltlak beş seneden ziyade hapis cezası veya asgarî haddi bir seneden aşağı olmamak üzere mükerreren hapis cezalarını mucip cürümlerle mahkûm olan memur veya mütekaitletin tekaüt hak ve maaşları sakıt olur.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden muhtemeldir.

MADDE 3 — Bu kanunun hükmünü icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

1 - V - 1932

Bş. V. V.	Ad. V.	M. M. V.	Da. V.
Dr. Refik	Yusuf Kemal	Zekâi	Ş. Kaya
Ha. V. V.	Mal. V.	Mf. V.	Na. V.
Ş. Kaya	M. Abdülhalik	Esat	Hilmi
İk. V.	S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
M. Şeref	Dr. Refik	Ali Rana	Muhlis

İKİNCİ MADDE — Aynen.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Aynen.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN TADİLİ

1683 numaralı askerî ve mülkî tekaüt kanununun 53 üncü maddesinin tadiline ve mezkûr kanuna bir muvakkat madde ilâvesine dair kanun lâiyhası

MADDE 1 — 3 haziran 1930 tarih ve 1683 numaralı askerî ve mülkî tekaüt kanununun 53 üncü maddesinin 1 inci fıkrası aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir:

(Alelîtlak ağır hapis cezasile veyahut hırsızlık, emuiyeti suiüstimal, sahtekârlık, dolandırıcılık, yalan yere şahadet, alan yere yemin, cürüm tasnii, iftira, irtikâp, irtişa ve ihtilâs suçlarının birinden dolayı altı aya veya daha ziyade hapis cezasile veyahut alelîtlak beş seneden ziyade hapis cezasile veya asgarî haddi bir seneden aşağı olmamak üzere mükerrek hapis cezalarını müstelzim suçlarla mahkûm olan memur veya mütekaütlerin tekaüt hak ve maaşları sakıt olur.

MADDE 2 — 3 haziran 1930 tarih ve 1683 numaralı askerî ve mülkî tekaüt kanununa aşağıdaki 8 inci muvakkat madde zeylen ilâve edilmiştir:

(Divanı âli veya istiklâl mahkemeleri tarafından bu kanunun meriyeti tarihine kadar vicahen veya gıyaben her hangi bir suçtan dolayı mahkûm olanların, mahkûmiyet hadlerine bakılmaksızın tekaüt hakları, bu maddenin meriyeti tarihinden itibaren iade edilmiştir. Ancak 16 nisan 1340 tarih ve 487 numaralı kanunun 3 üncü maddesinde işaret edilenler bu hükümden istifade edemezler.)

MADDE 3 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 4 — Bu kanunun hükümlerini icraya İera Vekilleri Heyeti memurdur.